

Inhoud

- 7 Kaarten & plattegronden
- 9 Woord vooraf
- 1 11 Kennismaken met Zuid-Afrika**
  - 12 Landschap
  - 13 Klimaat en natuur
  - 14 Bevolking in vier groepen
  - 17 Talen
  - 19 Religie
  - 20 Traditie
  - 21 Economie
  - 27 Milieu
  - 27 Apartheid en sociale achterstand
- 2 33 Geschiedenis**
  - 34 Het verre verleden
  - 35 De eerste Europeanen
  - 38 Expansiedrift
  - 40 Boerenoorlogen
  - 42 Unie van Zuid-Afrika (1910–1948)
  - 44 Apartheid
  - 53 Democratisch Zuid-Afrika
- 3 61 Cultuur, uitgaan en sport**
  - 62 Prijzen
  - 62 Literatuur
  - 64 Beeldende kunst
  - 65 Muziek
  - 67 Toneel en theater
  - 67 Architectuur
  - 69 Film
  - 71 De Zuid-Afrikaanse keuken
  - 74 Sport
- 4 77 Op safari**
  - 78 Natuurbehoud en bescherming van wild
  - 79 Op safari
  - 81 In de wildparken
  - 82 Big five en andere dieren
  - 84 De bekendste parken
- 5 99 Johannesburg, Pretoria en het noorden**
  - 100 Drie provincies
  - 101 Geschiedenis
  - 104 Johannesburg
  - 116 Townships
  - 118 Pretoria
  - 126 Uitstapjes vanuit Johannesburg en Pretoria
  - 128 Noord-West
  - 131 Limpopo
- 6 141 Mpumalanga**
  - 142 Het verleden
  - 143 Van Pretoria naar Graskop
  - 146 Panoramaroute
  - 148 Nelspruit en omgeving
  - 151 Zuidelijk Mpumalanga
- 7 155 Swaziland**
  - 156 Geografie
  - 156 Bevolking
  - 156 Geschiedenis
  - 159 Economie
  - 159 Nationale parken
  - 160 Mbabane
  - 160 Ezulwini Valley

- 161 Mantenga Nature Reserve
- 162 Mlilwane Wildlife Sanctuary
- 163 Lobamba
- 164 Van Mbanane naar Phonphony-
ane Falls
- 166 Manzini
- 167 Langs wildparken naar Komati-
poort
- 167 Langs Mkhaya naar Golela
- 168 Naar Bhunya en Amsterdam

8 173 Kwazulu-Natal

- 174 Een veelbewogen verleden
- 176 Route langs de slagvelden
- 180 Van Mpumalanga naar Durban
- 186 De noordkust
- 187 Durban, stad met een oosters
tintje
- 194 De zuidkust
- 195 Natalse Drakensbergen
- 198 Zuidelijke Drakensbergen

9 203 Lesotho

- 204 Geografie
- 204 Bevolking
- 204 Geschiedenis
- 206 Onafhankelijkheid
- 207 Economie
- 207 Samenleving en cultuur
- 208 Maseru
- 208 Naar het Centrale Bergland
- 210 Het noorden van Lesotho
- 212 Het zuiden van Lesotho

10 217 Vrijstaat en Noord-Kaap

- 218 Vrijstaat
- 227 Noord-Kaap

11 239 Oost-Kaap

- 240 Oost-Kaap in vogelvlucht
- 243 Staartje Tuinroute
- 244 Van Port Elizabeth naar East
London
- 253 Natuurreservaten
- 255 De Karoo
- 260 Van East London naar Aliwal
North

12 265 West-Kaap

- 266 West-Kaap in vogelvlucht
- 266 Een verversingspost
- 267 Kustgebied Atlantische Oceaan
- 270 Kustgebied Indische Oceaan
- 271 Tuinroute
- 277 Naar het binnenland, Grote
Karoo
- 280 Overberg
- 282 Wijngebied
- 287 Kaapstad
- 300 Kaapse schiereiland
- 305 Atlantisch kustgebied aan de
westkant

i 312 Algemene informatie

r 326 Register

Woord vooraf

Olifanten, witte zandstranden, goede wijn en stevige wandelingen. Veel reizigers komen na hun eerste vakantie in Zuid-Afrika graag nog eens terug. Begrijpelijk, want er valt veel te ontdekken in dit bewogen land. Bezoeken ze als eerste bekende hoogtepunten als Kaapstad, de Drakensbergen en Kruger National Park, op een volgende reis trekken ze verder naar de ongerepte kusten in het oosten of de leegheid van de Karoo. Zuid-Afrika is aantrekkelijk voor kampeerders en backpackers, voor liefhebbers van luxe lodges, actieveelingen en voor reizigers die rust zoeken. Je kunt er zowel georganiseerd als met eigen vervoer op pad gaan.

Onderweg kom je veel plaatsen tegen met Nederlandse namen, zoals Welkom en Nooitgedacht. Ze herinneren aan de Nederlandse geschiedenis op dit zuidelijkste puntje van het continent. Zuid-Afrika's verleden is turbulent en de sporen zijn nog steeds duidelijk zichtbaar. In 1994 werden de eerste democratische verkiezingen gehouden en Nelson Mandela werd gekozen tot president. Zuid-Afrika is ondertussen jongvolwassen, maar de kloof tussen arm en rijk is nog steeds groot. Veel arme wijken, de *townships*, liggen op plekken waar je als toerist niet snel komt. Toch zijn er verschillende manieren om ook deze kant van Zuid-Afrika te ontdekken.

Als journalist heb ik Zuid-Afrika's harde en rafelige randen leren kennen, maar ook Zuid-Afrika's gastvrijheid, openheid en hoop. Zuid-Afrikanen geloven in *ubuntu*, een filosofie die gericht is op de gemeenschap, op de mensen om je heen en niet op het individu. Dat begint heel klein met elkaar groeten op straat, ook als je elkaar niet kent. Het geeft je het gevoel dat je als toerist echt welkom bent.

Elles van Gelder

Swaziland

Midden in Zuid-Afrika ligt een koninkrijk, Swaziland. Hier woont koning Mswati III met zijn 13 vrouwen. Het is een klein land, waardoor je in korte tijd veel kunt zien. Het heeft ook de beste souvenirs van de regio. Met een kleine omweg kan Swaziland goed gecombineerd worden met een bezoek aan het Kruger National Park of als je op weg bent naar de provincie Kwazulu Natal. Het koninkrijk wordt helemaal ingesloten door Zuid-Afrika en Mozambique en heeft geen directe toegang tot de zee. Van noord naar zuid is het zo'n 193 km lang en van oost naar west slechts 145 km. Swaziland heeft een veilige en gemoedelijke sfeer.

< In Swaziland wordt nog grote waarde gehecht aan culturele tradities.

GEOGRAFIE

Swaziland is klein, de helft van Nederland, en heeft een gevarieerde natuur. Het koninkrijk heeft vier natuurlijke regio's. De meest westelijke is het Hoogveld, een bergachtig landschap met een hoogte tussen 1000 en 1800 m, waar aangeplante bossen en open graslanden elkaar afwisselen. Ten oosten van het Hoogveld ligt het Middenveld, met een savanneachtige vegetatie en een gemiddelde hoogte van 700 m. Het zacht glooiende Laagveld heeft een gemiddelde hoogte van 300 m; de natuurlijke vegetatie bestaat uit doornachtige struiken. Op de oostgrens van Swaziland liggen de Lebombo Mountains, die vanaf het Laagveld steil oprijzen tot meer dan 600 m. Het is mooi om vanaf deze kant Swaziland binnen te rijden. De temperatuur varieert met de hoogte van het land. Het Laagveld kent extreme temperatuurverschillen. In de zomer is het er heet en kunnen de temperaturen stijgen tot boven de 40 °C. In de winter koelt het flink af en in juni en juli kan het kwik zelfs tot onder het vriespunt dalen. Op het Hoogveld zijn de zomers koeler en de winters gematigd. Net als in Zuid-Afrika valt de meeste regen in korte hevige onweersbuien in de zomermaanden. Het afgelopen decennium kampte Swaziland steeds vaker met droogte.

BEVOLKING

Volgens de Wereldbank had Swaziland in 2012 1,2 miljoen inwoners. De Swazi vormen met meer dan 90% de overgrote meerderheid van de bevolking. De rest bestaat voornamelijk uit Zoeloes, Tsonga, Mozambikanen en Europeanen. SiSwati en Engels zijn de officiële talen van het land. De bevolking leeft geconcentreerd in het centrum van het land op het Middenveld, vooral in de steden Mbabane en Manzini. Door malaria is het Laagveld van oudsher dunner bevolkt, terwijl het bergachtige landschap in het Hoogveld relatief moeilijk toegankelijk is. Ruim een kwart van de bevolking woont in een stad. Veel Swazi sterven jong. Voornaamste oorzaak is de aidsepidemie. Swaziland is een van de zwaarst getroffen landen ter wereld: 26,5% van de bevolking tussen de 15 en 49 jaar is seropositief, dat zijn 210.000 mensen. Hierdoor heeft het land meer dan 110.000 weeskinderen. Er wordt hard gewerkt om de epidemie terug te dringen. Zo veel mogelijk mannen worden besneden, omdat dit de kans op overdracht kleiner maakt.

GESCHIEDENIS

Uit opgravingen en rotsschilderingen is gebleken dat er tienduizenden jaren geleden al mensen in Swaziland woonden. De vroegste bewoners, onder wie de San of Bosjesmannen, woonden niet permanent in het gebied. De eerste echte bewoners waren de Nguni, een Bantoevolk dat zich vanuit Centraal-Afrika in zuidelijke richting verspreidde. De Dlamini-familie onder leiding van koning Ngwane III vestigde zich in het midden van de 18de eeuw in het zuiden van het huidige Swaziland, waar ze onder druk van het uitbreidende Zoeloerijk

Swaziland

weer werden verdreven. Koning Mswazi wist het koninkrijk te verenigen en maakte een eind aan de verplaatsingen. Zijn onderdanen eerden hun koning door zichzelf 'volk van Mswazi' ofwel Swazi te noemen. Het koninkrijk was toen, rond 1860, ongeveer twee keer groter dan het huidige Swaziland.

Europese invloeden

Rond dezelfde tijd toonden Boeren en Britten interesse voor het grondgebied en verwierven tegen betaling concessies voor land, hout en delfstoffen

Kinderen in Swaziland in hun schooluniform.

zoals goud. Na de Eerste Boerenoorlog (1880–1881) kwamen Boeren en Britten overeen dat Swaziland zijn onafhankelijkheid zou behouden, maar een deel van het grondgebied aan Zuid-Afrika moest afstaan. Met deze overeenkomst werd de omvang van het Swazikoninkrijk teruggebracht tot de huidige grootte. Toen de Boeren eind 19de eeuw opnieuw aanspraak maakten op Swaziland, besloot Groot-Brittannië het te beschermen door er in 1906 een protectoraat van te maken.

In de loop van de 20ste eeuw wilde de toenmalige koning, Sobhuza II, een deel van het uitgegeven land terugvorderen en langzaam toe werken naar de onafhankelijkheid. Toen bleek dat de Europeanen onder geen voorwaarde bereid waren het land terug te geven, riep de koning zijn onderdanen op het land terug te kopen. Toen Swaziland in 1968 onafhankelijk werd, was twee derde van het land weer terug in handen van de koning, die het voor zijn onderdanen beheert.

Onafhankelijkheid en huidige politiek

De onafhankelijkheid van Groot-Brittannië is opvallend genoeg zonder bloedvergieten verlopen en de Europese inwoners van Swaziland konden probleemloos in het land blijven wonen. De koning schafte in 1973 de grondwet af, die grotendeels op Britse leest geschoeid was. De huidige koning Mswati III kwam in 1986 aan de macht. Hij is 13 keer getrouwd, waarvan naar verluidt 11 vrouwen nog bij hem zijn. De enige absolute monarch van Afrika staat